

ΤΟ ΓΛΩΣΣΙΚΟΝ ΖΗΤΗΜΑ

ΡΟΤΙΝΟΣ χρόνου, ἐν καιρῷ τῆς τελευταίας δέξιας κρίσεως τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος, τὸ «Ἐμπρός» ἐν κυρίῳ ἄρθρῳ στηλιτεύον τοὺς χυδαίοντας, οἱ ὅποιοι ἐννοοῦσι νὰ κατασπιλώσωσι πᾶν ὅ, τι ὥραϊον καὶ σεμνὸν ἔχει ὁ ἔθνισμός ἡμῶν καὶ δεικνύον τὸν ἀνυπολόγιστον ὀλεθρον τὸν ὁποῖον τυφλῶς οὗτοι ζητοῦσι νὰ φέρωσιν ἐπὶ τοῦ ἔθνικοῦ ἡμῶν οἰκοδομήματος, ὑπεστήριξεν ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐπιτρέπηται οὐδὲ συζήτησις πλέον περὶ γλώσσης.

Εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι ἡ ἀξίωσις αὕτη ὁλὸν ἐφάνη εἰς τοὺς χυδαίοντας, ὡς ἀπολύτως αὐταρχική. Ἀπαγρέυσις συζητήσεως περὶ φιλολογικῶν ἀντικειμένων φαίνεται τι ὑπερβαίνον καὶ τὰς αὐστηροτέρας διατάξεις τῆς μοναρχικώτερας ἀστυνομίας. Ἰσως δὲ καὶ ἐν αὐταρσεκείᾳ ὁλὸν ἐκρίθη ὅτι μόνον διὰ τοιούτων μέσων δύναται νὰ καταδιωχθῇ ἡ χυδαίωσις θεωρία καὶ ὅτι μόνον δι' ἐξαναγκασμοῦ δύναται νὰ ὑπερισχύσῃ ἡ θεωρία καὶ ἡ πράξις, ἡ ὁποία ὑπερισχέει νῦν.

Ἡμεῖς βεβαίως δὲν εἴμεθα ὑπὲρ οὐδενὸς συστήματος καταναγκασμοῦ οὔτε ἐν τῇ πολιτικῇ, ἀλλ' οὔτε ποτὶς ἐν τῇ φιλολογίᾳ. Χωρὶς νὰ λανθασθῶμεν εἰς τὴν χρησιμότητα μέσων τινῶν διὰ τῶν ὁποίων, καίπερ ξένων καθέλου καὶ πρὸς τὴν φιλολογίαν καὶ πρὸς τὴν ἐπιστήμην, κατορθοῦται ὅμως τεχνητῶς καὶ παρ' ἡμῖν ὡς καὶ ἀλλαγῶν νὰ διδεται ζωὴ καὶ δύναμις εἰς ἀψύχους καὶ νεκρὰς φιλολογικὰς ἢ ἐπιστημονικὰς θεωρίας καὶ δόξας, ἐν τούτοις ἔχομεν βεβαίως μερίζονα πεποιθήσιν εἰς τὸ φῶς καὶ τὴν ἀλήθειαν.

Ἀλλ' ἄραγε τὸ φῶς καὶ ἡ ἀλήθεια ἀφίονται πάντοτε νὰ λάμπωσιν ἐν τῇ εἰλικρινείᾳ καὶ γνησιότητι αὐτῶν; Ὁλὸν ἡπατώμεθα ἂν τὸ ἐπιστεύομεν. Πάντως γινώσκομεν ἐκ τῆς πείρας τῶν περὶ ἡμᾶς γινομένων, ὅτι μετὰ μερίμνης πολλῆς προστίθενται πολλάκις ἀνταυγαστήρες ἐκεῖ ὅπου λυχνάρια μόνον φωτίζουν καὶ γίνεται ἀμαυρότης περιβάλλοντος ἐκεῖ, ὅπου ἀληθὴς καὶ αὐτόφωτος φέγει ἡ λυχνία τοῦ γνησίου φωτός.

Καὶ πολλάκις μὲν ἡ μέθοδος ἐπιτυχάνει, καὶ οὗτω βλέπομεν νὰ ἴστανται ὑψηλοὶ καὶ ἐπίσημοι ἐν ταῖς ἐδραῖς αὐτῶν, γίγαντες δὴθεν τῶν γραμμάτων καὶ τῆς ἐπιστήμης, μορφαὶ πτωχοπροδορῶν, ἐνῶ

μακρὰν κατάκεινται, ἄγνωστα καὶ συντετρυμμένα ἐρείπια, κεφαλαί, ἐν αἷς ἐλαμψε τὸ θεῖον φῶς, ἡ ἀληθὴς τοῦ Δημιουργοῦ ἀκτίς.

Κατὰ τοιαύτας ὁμως περιστάσεις συμβαίνει ἐνίοτε νὰ ταράσσεται ἡ κοινὴ συνείδησις, εἴτε ἐπικαίρως εἴτε καὶ ἀκαίρως, διότι τὸ κοινὸν δὲν ρυθμίζει τὰς διαθέσεις καὶ ἐνεργείας τοῦ μετὰ τὴν δέουσαν ἀκρίβειαν. Ὅπως δὲ ποτε ὁμως ἡ δικαιοσύνη ἀνευρίσκουσα ποτὲ ἐν τῷ κοινῷ αἰσθηματικῷ μέγα ὄργανον τῶν ἀποφάσεων αὐτῆς. Τότε τὸ κοινὸν ἐξεγείρεται καὶ, ἐν τῇ ἀδρᾷ ἀντιλήψει αὐτοῦ, μὴ δυνάμενον νὰ λεητολογῇ ἀνατρέπει τὰ πάντα, ἀδιαφορῶν, ἂν συντρίβῃ καὶ τὰ λυχνάρια.

Κατὰ τοιαύτην τινὰ τάξιν ἰδεῶν δέον νὰ ἐξετασθῇ καὶ τὸ ἀπόφθεγμα τοῦ Ἐμπρός.

Τὸ ἀπόφθεγμα δὲ τοῦτο τόσῳ μᾶλλον ἀπόλλυσι τὸ αὐθαίρετον αὐτοῦ, ὅσῳ μᾶλλον ἐξετάζονται εἰδικώτερον τὰ παρ' ἡμῖν πράγματα καὶ ὅσῳ ὀρθότερον ἐκτιμᾶται ἡ εὐρύτης καὶ καθολικότης, οὕτως εἰπεῖν, τῆς σημασίας τοῦ γλωσσικοῦ παρ' ἡμῖν ζητήματος.

Ἀληθὴς ἡ καθαρῆουσα, κατὰ τῆς ὁποίας μετὰ τοσαύτης τυφλῆς ἐπιμονῆς καταφέρονται οἱ χυδαῖσται, εἴτε ὀρθὴ εἶναι, εἴτε ἐσφαλμένη, εἴτε ἀληθὴς γλῶσσα, εἴτε ψευδής, εἴτε πλήρης, εἴτε ἐλλιπὴς ἔχει ιδιότητά τινα, ἡ ὁποία εἶναι ἀναμφισβήτητος καὶ ἡ ὁποία εἶναι μοναδική, αὕτη μόνον ἰδιάζουσα. Ἡ καθαρῆουσα εἶναι ὁ ἀληθέστερος καὶ πραγματικώτερος δεσμός τῶν διασπάρτων μελῶν τοῦ ἑλληνισμοῦ. Ἄν τοῦτο εἶναι ἀληθές — καὶ εἶναι ἀναμφισβήτητος ἀληθές — ἡ καθαρῆουσα ὑφούται εἰς τοιαύτην περιωπὴν, ὥστε πᾶσα συζήτησις περὶ γλώσσης ὑπὸ πρακτικῇ, ἐννοεῖται, ἐποψίν, δὲν ἔχει λόγον ὑπάρξεως.

Πᾶσα ἔρευνα καὶ πᾶσα βάσανος περὶ τὴν ἀποκάλυψιν τῶν ἐλαττωμάτων αὐτῆς καὶ πᾶσα ἀνύψωσις τῶν ἀρετῶν ἄλλης τινὸς εἰσασθήποτε γλώσσης, προτεινομένης πρὸς ἀντικατάστασιν αὐτῆς εἶναι περιττή. Ἡ μᾶλλον δὲν εἶναι περιττὴ ἀπλῶς, ἀλλ' εἶναι κατ' οὐσίαν καὶ ἐν τοῖς πράγμασιν ἐγκληματική. Καὶ δὲν πρέπει νὰ φανῇ παράδοξος, οὐδ' ὑπερβαλλόντως ζωηρὰ ἡ φράσις. Διότι πᾶσα ἀπόπειρα πρὸς κατάλυσιν τῆς καθαρῆουσης, εἶναι ἀπόπειρα διαλύσεως τοῦ ζωντανωτέρου καὶ πραγματικωτέρου στοιχείου τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἐνότητος. Ὅσοιο ἀπλῶς καὶ μόνον τιθέμεναι πρὸ ὀφθαλμῶν βλέπομεν ἀμέσως, ὅτι ἡ γλῶσσα ἡ γραφομένη, ἡ γλῶσσα ἡ καθαρῆουσα ἀποκτᾷ ἀνώτερόν τινα χαρακτήρα, χαρακτήρα αὐτὸ τοῦτο δημοσίου δικαίου. Ἐν τῇ συνείδησει ἡμῶν ὁ ἀποπειρόμενος συνειδήσεις μετὰ βουλγάρων ἢ τούρκων πρὸς ζημίαν τῆς

ἑξωτερικῆς ἀσφαλείας τοῦ Κράτους δὲν εἶναι περισσότερο. Ἰσως μάλιστα εἰς αἱ ὀλιγοτρον ἐχθρὸς τοῦ ἔθνους ἢ οἱ ἀποπρώμενοι νὰ ἀνατρέψωσι τὸ καθεστὼς τῆς γλώσσης. Διότι, ὅ,τι δῆποτε καὶ ἂν εἴπωσι τινες, εἶναι προφανέστατον, ὅτι, καταλυομένης τῆς καθαρεύουσας, βυθιζόμεθα ἀμέσως εἰς γλωσσικὸν χάος. Ἀλλὰ τοῦτο εἶναι, ἀκριβὲς εἰπεῖν, ἐθνικὸν χάος. Οὐδὲν γλωσσικὸν ἰδιῶμα θὰ ἐδικαιοῦτο ἢ θὰ δυνήθῃ νὰ ἐκληφθῇ ὡς μέσον παραστάσεως καὶ ἐνισχύσεως τῆς ἐθνικῆς ἐνότητος, διότι οὐδὲν ἰδιῶμα εἶναι νοινῶς καταληπτὸν παρ' ἅπασιν τοῖς Ἕλλησι, ὡς ἡ καθαρεύουσα. Πᾶσα ἐπαρχία καὶ πᾶσα χώρα τοῦ ἐλληνισμοῦ θὰ ἔχῃ ἰδίαν τῶσιν καὶ ἰδίαν ἀξίωσιν, μετ' ἴσων πάντοτε δικαιωμάτων ν' ἀναπτύξῃ τὸ ἴδιον αὐτῆς γλωσσικὸν ἰδιῶμα. Ἀλλὰ τοῦτο εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ὡς ἐγκλημα κατὰ τοῦ παρελθόντος καὶ κατὰ τῆς ἱστορίας ὡς προδοσίαν κατὰ τοῦ μέλλοντος τοῦ ἔθνους καὶ τοῦ ἐλληνισμοῦ ὀφείλομεν ν' ἀποφύγωμεν.

Ὑπὸ τὴν ἐποψί, λοιπὸν ταύτην, τὴν σπουδαιότεραν καὶ πρακτικωτέραν, ἀπέναντι τῆς ὁποίας πᾶσαι οἱ ἄλλαι ἐπέψεις τοῦ ζητήματος ἀποδεικνύονται ἑλαττοῦμαι κατὰ τὸ πλεῖστον τῆς σημασίας αὐτῶν, εἶναι φανερόν ὅτι καθίσταται ἀπαράδεκτος πᾶσα συζήτησις περὶ γλώσσης.

Ἀλλ' ἡ καθ' ἑαυτὴν δικαιοῦται σεβασμοῦ διότι καὶ κατ' οὐσίαν, μεθ' ὅλας αὐτῆς τὰς ἐλλείψεις, εἶναι ἡ ἀληθὴς γλῶσσα τοῦ ἔθνους.

Πρὸς ἀπόδειξιν τούτου, ἀρκεῖ προχείρως νὰ ἐπιχαλεσθῶμεν τὴν τεραστίαν σχετικῶς ἀνάπτυξιν τοῦ τύπου παρ' ἡμῖν. Αἱ ἐφημερίδες γράφονται ἐν τῇ καθαρεύουσῃ, πωλοῦνται δὲ ἀντὶ πέντε λεπτῶν ἀπευθύνονται προφανῶς πρὸς τὸν λαὸν ἵνα συνηρῇσιν διὰ τῆς μεγάλης καταναλώσεως. Πιστεύουσι ἄρα οἱ χυδαῖσται ὅτι ὑπῆρξε ποτε ἱστορικῶς ἢ ὅτι εἶναι δυνατόν ἀπολύτως ἐν ἔθνει τι νὰ ὑπάρξῃ δημοσιογραφία ἐξαρτώσα τὴν ὑπαρξίν αὐτῆς ἐκ τῆς συνδρομῆς τοῦ λαοῦ καὶ ὅμως γραφομένη καὶ γλῶσσαν ξένην πρὸς τὸν λαὸν ἢ προσκρούουσιν παρὰ τὸ γλωσσικὸν αὐτοῦ αἶσθημα; Ἡμεῖς ἀρνούμεθα τοῦτο, διότι θὰ ἦτο ἀντίθετον πρὸς τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων καὶ τὴν λογικὴν. Ὁ Ἕλληνικὸς τύπος εἶναι ὁ λαϊκώτερος πάντων, ὁ δὲ λαὸς δὲν θὰ ὑπεστήριζε τὸν τύπον, ἂν ὁ τύπος δὲν ἐγραφε τὴν γλῶσσαν του. Πρὸ ἐτῶν ὅτε καὶ λόγῳ ὕψους δημοσιογραφικοῦ καὶ λόγῳ ὕλης καὶ λόγῳ τιμῆματος ἡ Ἑλληνικὴ δημοσιογραφία ἀπηυθύνετο εἰς περιωρισμένον κύκλον τῆς ἀνωτέρας ἐν τῇ ἐλληνικῇ κοινωνίᾳ τάξεως, ἡδύνατο τις ν' ἀμφιβάλῃ, ἂν ἡ δημοσιογραφία ἀντιπροσωπεύει τὸ γενναῖον περὶ γλώσσης αἶσθημα τοῦ Ἕλληνικοῦ λαοῦ. Ἀφ' ὅτου ὅμως ὁ Γαβριηλίδης ἀπλοποιήσας τὸν τρόπον τῶν ἐκφράζεσθαι συνετέλεσε τὴν μεγάλην τοῦ τύπου μεταρρύθμισιν, ἀφ' ὅτου ἀπετάθη πρὸς τὸν μέγαν ὄγκον τοῦ λαοῦ, ἵνα ἐνισχυθῇ παρ' αὐτοῦ πρὸς ἐμπέδωσιν τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ τύπου, ἀφ' ὅτου ἡ ὀλικὴ κυκλοφορία τῶν ἐφημερίδων ἀνέρχεται οὐχὶ πλέον εἰς ἑκατοντάδας τινὰς ἢ καὶ χιλιάδας, ὡς ἄλλοτε ποτε, ἀλλ' εἰς μυριάδας φύλλων καθ' ἑκάστην, θὰ ἦναι τόλμη κατὰ τῆς λογικῆς νὰ ἰσχυρισθῇ τις ὅτι ἡ γλῶσσα τῆς τοι-

αύτης δημοσιογραφίας, ὅτι ἡ γλῶσσα ἡ καθ' ἑαυτὴν δὲν εἶναι γλῶσσιν τοῦ ἔθνους.

Μεῖζονα δ' εἶτι ἐνίσχυσιν τῇ ἰδέᾳ ἡμῶν παρέχει εἰδικώτερον ἢ πασίγνωστος καὶ πανηγυρικὴ εὐδοκίμησις τοῦ Ρωμηοῦ. Διότι περὶ τῶν πολιτικῶν φύλλων ἡδύναντο νὰ χωρήσῃ ἡ πρόφασις, ὅτι ὑποστηρίζονται, οὐχὶ διότι δὲν ὑπάρχει ἀντίθεσις τῆς γλώσσης αὐτῶν πρὸς τὴν τοῦ λαοῦ, ἀλλὰ δι' ἄλλους λόγους, κατ' ἀνάγκην τάχα πολιτικὴν. Σατυρικὸν ὅμως φύλλον εὐδοκίμου πανηγυρικῶς καὶ ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη, ἐν ᾧ γράσσεται ἐν γλώσσῃ δῆθεν ψευδεῖ καὶ νεκρᾷ, εἶναι τι ἀκατανόητον. Ἡ εὐδοκίμησις τοῦ Ρωμηοῦ θὰ ἦτο τρανωτάτη καὶ ἀρκούσα ἀπόδειξις τῆς ζωτικότητος τῆς γραφομένης γλώσσης, ἂν δὲν ὑπῆρχεν ἄλλη ἀπόδειξις. Οὐδὲν ἔθνος δύναται ν' ἀγαπήσῃ σάτυραν, ἂν ἡ γλῶσσα αὐτῆς δὲν ἐξέρχεται ἐκ τῶν σπλάγγνων αὐτοῦ.

Καὶ ὅμως καθ' ἑκάστην οἱ χυδαῖσται μετ' ἐπιμονῆς λέγουσι καὶ ἐπαναλαμβάνουσιν ὅτι ἡ γραφομένη, ἡ ὀμιλουμένη, ἡ καθαρεύουσα δὲν εἶναι γλῶσσα τοῦ ἔθνους. Τὸ πρᾶγμα εἶναι τόσῳ παράδοξον, ὥστε βεβαίως δὲν δύναται νὰ ἐξηγηθῇ ἄλλως εἰμὴ διὰ συγχύσεως τινος περὶ τὴν ἀντίληψιν τῆς ἐννοίας τοῦ ἔθνους.

Οἱ χυδαῖσται ἐπικαλοῦνται τοὺς ἀφορισμοὺς τῆς γλωσσολογίας ἀπαιτοῦντες νὰ ἐπιβάλωσιν ἐφ' ἡμῶν τὴν γλῶσσαν τῶν ἀγροίκων. Κατὰ τὴν θεωρίαν αὐτῶν, γραμματικὴ εἶναι ἡ φράσις τῶν ἀγραμμάτων. Διότι ὡς ὑπατὸν κανὼνα τῆς γλώσσης ἀναφέρουσι τὸν τρόπον τοῦ ἐκφράζεσθαι τῶν ἀγροίκων χωρικῶν, τῶν ἀραμπατσῆδων, τῶν γαλατᾶδων καὶ τῶν τοιούτων. Δὲν ἀνέγνωμεν δυστυχῶς ποτε γλωσσολογικὸν τι ἐγχειρίδιον, ἀλλ' ἂν ἡ γλωσσολογία εἶναι ἐπιστήμη, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ παραλογίζηται. Ἐπομένως εἶναι ἀδύνατον νὰ διδάσκῃ τοιαύτας ἀνοησίας καὶ εἶναι φανερόν, ὅτι στρέβλωσις καὶ κακὴ ἐφαρμογὴ γίνεται τῶν δογμάτων αὐτῆς. Καὶ βεβαίως τοῦτο γίνεται. Διότι ἡ γλῶσσα δὲν δύναται νὰ χωρισθῇ κοινὸν τινος χαρακτῆρος πάσης ἐκδηλώσεως τοῦ ἐθνικοῦ βίου. Ἀφ' ὅτου ὑπάρχει ἱστορία μέχρι σήμερον καθ' ἁπάσας τὰς ἐποχὰς καὶ καθ' ὅλα τὰ ἀντικείμενα τοῦ κοινοῦ ὡς καὶ τοῦ κατ' ἰδίαν βίου τῶν ἐθνῶν πάντα τὰ ἔθνη ἐπορεύθησαν καὶ πορεύονται πάντοτε ἐκείνην τὴν γραμμὴν, τὴν ὁποίαν χαράττουσι, ὡς ἡγήτορες αὐτῶν. Ἡγήτορες δὲ τῶν ἐθνῶν — δὲν λέγομεν Κρατῶν — εἶναι αἱ προηγμένοι τάξεις αὐτῶν. Αἱ προηγμένοι τάξεις δημιουργοῦσι τοὺς πολέμους καὶ τὰς ἐπαναστάσεις, τὴν δύναμιν καὶ τὴν παρακμὴν, τὴν πρόοδον καὶ ὀπισθοδρόμῃσιν καὶ ἐν γένει πᾶσαν ἐκδήλωσιν τοῦ βίου τῶν ἐθνῶν. Ἡ γλῶσσα ὡς μία τῶν σπουδαιωτέρων ἐκδηλώσεων τῆς δράσεως τοῦ λαοῦ δὲν δύναται ἢ νὰ ἀκλουθῇ τὴν αὐτὴν πορείαν. Αἱ προηγμένοι ἐπομένως τάξεις τῶν ἐθνῶν δημιουργοῦσι καὶ τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ. Ἀλλῶς τε καὶ ἐν γένει ὁ χυδὴν ὄχλος οὐδὲν γενικῶς ἀφ' ἑαυτοῦ δύναται νὰ δημιουργήσῃ, διότι οὐδενὸς ἔχει σαφὴ ἦτοι ἀληθῆ ἀντίληψιν.

Τοῦτο εἶναι τόσον ἀληθές, ὥστε ὡς ὁδηγὸς τοῦ λέγειν οὐδαμοῦ τῆς γῆς λαμβάνεται ἡ φράσις τοῦ χυδὴν ὄχλου. Δὲν ὑπάρχει δὲ χώρα, ἐν ᾗ ὁ ὄχλος

Θ. ΠΑΛΛΗ *

* ΦΑΝΤΑΣΙΑ

νὰ ὁμιλῇ γλωσσικὸν ἰδιῶμα διάφορον πολὺ τοῦ ἰδιώματος τῶν ἀνεπτυγμένων τάξεων. Πρὸ τίνος ἐν γαλλίᾳ ἡ ἐφημερίδι ἀνεγίνωσκον φράσιν ἀμαθοῦς χωρικῶ, ἡ ὁποῖα ἡρώτα ἐν ἀπορίᾳ :

—Εἰσθε ἄραγε βέβαιος, ὅτι deusse et deusse faisaient quatre ?

Ἐνταῦθα καὶ ἡ προφορὰ καὶ οἱ τύποι ἀπέχουσι τοσούτους παρασάγγας τῆς κοινῆς γραφομένης καὶ ἐμιλουμένης γαλλικῆς, ὅσους τοῦλάχιστον καὶ ἡ χονδροειδέστερα φράσις τοῦ ἀγραμμάτου Ἑλλήνος γαλατῶ τῆς ἀττικίζουσας τοῦ κ. Κόντου.

Καὶ ἡ τοιαύτη ἀπόστασις, ἡ τοιαύτη διαφορὰ γλώσσης παρατηρεῖται ἐν τῇ γαλλικῇ κοινωνίᾳ, τὴν ὁποίαν ὁ Ρενὰν ἐκήρυττεν ὡς μᾶλλον ἀπασῶν προηγμένην ἐν πολιτισμῷ, διότι ἐν Γαλλίᾳ, κατὰ τὸν Ρενὰν, ἀπαντᾶται ἐλάσσων ἢ ἐν ἄλλῃ τινὶ χώρα διαφορὰ μορφώσεως μεταξὺ τῶν διαφόρων κοινωνικῶν τάξεων. Ἐν τούτοις πάντες οἱ ζήσαντες ἐν Γαλλίᾳ γινώσκουσιν, ὅτι κατὰ τὸν τύπον τῆς ἄνω φράσεως ἐκφράζονται οἱ πλεῖστοι τῶν χωρικῶν τῆς Γαλλίας. Ἐν ᾧ δὲ πολλὰκις πολὺς ἐγένετο λόγος ἐν Γαλλίᾳ περὶ ἀπλοποιήσεως τῆς γλώσσης, ἰδίως περὶ τὴν κατάργησιν τῶν περιττῶν συμφώνων καὶ φωνηέντων, οὐδαὶς ἔμως τῶν γάλλων συγγραφέων ἐσχέφθη ν' ἀντικαταστήσῃ τὸ λεξικὸν τῆς Ἀκαδημίας διὰ τοῦ λεξιλογίου τοῦ ὠδερνιά. Ἄν δέ τις θαυμαζόμενος ὑπὸ τῶν χυδαῖστων ἐπὶ γλωσσολογίᾳ Κύριος ἐτόλμα ἐν παρισινῇ αἰθούσῃ νὰ φθεγγθῇ deusse et deusse faisaient quatre, θὰ παρεπέμ-

πετο ἐν πάσῃ ἀβρότῃ ἄλλ' ἀναποφεύκτως ἀπο τὴν Ecole des Hautes Etudes εἰς τὰς quinquettes τῶν ἐξωτερικῶν βουλευδάρτων.

Τοῦτο δὲ θὰ ἐγένετο, οὐ μόνον διότι ἐν Γαλλίᾳ στερρῶς ἔχονται τῆς ἀγνόητος τῆς γλώσσης τῶν, ἀλλὰ καὶ διότι ἐν Γαλλίᾳ βδελύττονται καὶ τὴν βαναυσότητα τῆς φράσεως καὶ τῆς λέξεως. Τοῦτο δὲ τὸ στοιχειῶδες, τοῦτο τὸ ἀπολύτως καὶ ἀναποφεύκτως ἀναγκαῖον στοιχεῖον τοῦ καλοῦ λόγου, φαίνεται λησμονοῦντες τέλειον παρ' ἡμῖν οἱ ἱεροφάνται τοῦ χυδαῖσμου καὶ οἱ διάκονοι αὐτῶν. Οἱ κύριοι χυδαῖσται μεθ' ὅλον τὸ πνεῦμα αὐτῶν δὲν δύνανται, φαίνεται, νὰ σκεφθῶσιν, ἢ ὑποκρίνονται, φαίνεται, ἄγνοϊαν, ὅτι, ἐκτὸς σπανιωτάτων ἐξαιρέσεων—διότι ἀπανταχοῦ ὑπάρχει ἐξαιρέσεις—λέξεις ἐθιζομένη παρὰ μεθύσων ἢ βαναύσων καὶ ἀγροίκων ἀνθρώπων δὲν εἶναι ἀνεκτὴ. Τοιαύτη λέξις δὲν εἶναι ἀνεκτὴ, διότι ἡ ἀντίληψις αὐτῆς κατ' ἀνάγκην συνοδεύεται μὲ ὅλον τὸ περιβάλλον ἐν ᾧ συνήθως ἐκφέρεται ἡ λέξις αὕτη. Τὸ περιβάλλον δὲ τοῦτο εἶναι ἀπαίσιον. Ρίνας ἐρυθραῖ, μαλλιά ἀκτένιστα, βροντὴ ἀντὶ φωνῆς, ὕβρεις ἀντὶ λόγων καὶ γρόνθοι ἀντὶ συζητήσεως. Διὰ τοῦτο πᾶς ἄνθρωπος μὴ ἐκφυλισθεὶς αἰσθάνεται βδελυγμίαν ἀκούων, φερ' εἰπεῖν, τὴν Ἰουλιέτταν, τὴν τρυφεράν κόρην τῆς ἰταλικῆς ἀριστοκρατίας, νὰ ὁμιλῇ γλῶσσαν ἐνθυμίζουσαν λασπωμένα τσαρούχια, ὁσμὴν κρομμύων καὶ ἀπλυσιάν.

(Ἐπειτα τὸ τέλος).

ANT. PONTHEPS